

DERİ İŞLEME VE İMALAT MAKİNELERİ SEKTÖR NOTU

Piyasadan yaş, salamura veya tuzlu kuru olarak toplanan derilerin işlenmesi ve her türlü deri konfeksiyon mamüllerinin yapımında kullanılmaya hazır hale getirilmesi amacıyla kurulan tesisler deri işleme tesisleri olarak tanımlanmaktadır.

Bu sektör notunda deri işleme makineleri olarak 8453 pozisyonunda tanımlı olan; “Post, deri ve köselelerin hazırlanması, dabaklanması veya işlenmesine mahsus makina ve cihazlar, Ayakkabı imaline veya tamirine mahsus makina ve cihazlar, Diğer makina ve cihazlar, Aksam ve parçalar” değerlendirilmiştir.

1. SEKTÖRÜN DÜNYADAKİ DURUMU

1.1. İHRACAT

Birleşmiş Milletler (BM) İstatistik Bölümü verilerine göre, 2007 yılında 848,7 milyon \$ olan sektör ihracatı %7,4 oranında düşüş göstererek 2008 yılında 785,8 milyon \$ değerine gerilemiştir.

Deri İşleme ve İmalat Makineleri İhracatında Başlıca Ülkeler (1.000 \$)

SIRA	ÜLKE	2006	2007	2008	2007-2008 DEĞİŞİM (%)
1	İtalya	358.471	388.181	367.780	-5,3
2	Tayvan	87.617	81.081	83.846	3,4
3	Çin	42.487	58.437	71.553	22,4
4	Almanya	51.313	53.491	53.072	-0,8
5	Hong Kong	49.371	47.568	24.372	-48,8
6	Fransa	13.023	14.574	17.594	20,7
7	Güney Kore	59.619	42.904	15.167	-64,6
8	ABD	13.226	18.012	14.981	-16,8
9	İsviçre	11.783	13.261	14.741	11,2
10	İspanya	16.768	24.376	13.733	-43,7
11	İngiltere	12.118	8.349	12.954	55,2
12	B. A. E.	1.089	2.244	9.897	341,0
13	Danimarka	7.749	5.158	8.396	62,8
14	Hollanda	4.528	13.646	6.948	-49,1
15	Türkiye	8.338	6.979	6.275	-10,1
16	Romanya	2.525	8.328	5.579	-33,0
17	Brezilya	6.080	5.542	5.187	-6,4
18	Çek Cumhuriyeti	7.464	7.604	4.857	-36,1
19	Hindistan	1.787	2.917	4.268	46,3
20	Portekiz	4.417	3.520	4.043	14,9
	DİĞER	44.964	42.496	40.524	-4,5
	TOPLAM	804.737	848.668	785.767	-7,4

Kaynak: BM İstatistik Bölümü

2007 yılında tüm ülkelere yapılan ihracat değeri bazında, en yakın rakibinin dört katından fazla paya sahip olan İtalya'nın 2008 yılı ihracatı %5,3 azalıp 367,8 milyon \$ seviyesine inmiş fakat bu düşüşe rağmen İtalya ilk sıradaki konumunu korumuştur. Bu ülkeyi 83,8 milyon \$ ile Tayvan ve 71,6 milyon \$ ile Çin takip etmiştir. Deri işleme ve imalat makineleri ihraç eden ilk 20 ülke arasında en fazla ihracat artışını %341 ile B.A.E. göstermiş, en fazla düşüş yaşayan ülke ise Güney Kore (%64,6) olmuştur.

Türkiye 2008 yılında gerçekleştirdiği 6,3 milyon \$ ihracat ile sektörün dünya ihracatından %0,80 pay almış ve sıralamada 15. konuma yerleşmiştir.

G.T.İ.P. Bazında Dünya Deri İşleme ve İmalat Makineleri İhracatı (1.000 \$)

G.T.İ.P.	ÜRÜN TANIMI	2006	2007	2008	2007-2008 DEĞİŞİM (%)
8453.10	Post, deri ve köselelerin hazırlanması, dabaklanması veya işlenmesine mahsus makina ve cihazlar	222.644	235.935	236.805	0,37
8453.20	Ayakkabı imaline veya tamirine mahsus makina ve cihazlar	314.543	335.393	284.840	-15,07
8453.80	Diğer makina ve cihazlar	88.467	81.400	87.321	7,27
8453.90	Aksam ve parçalar	179.083	195.940	176.801	-9,77
	TOPLAM	804.737	848.668	785.767	-7,41

Kaynak: BM İstatistik Bölümü

2007 ve 2008 yıllarında, G.T.İ.P bazında dünya ihracatında, 8453.20 pozisyonunda tanımlı “Ayakkabı imaline veya tamirine mahsus makina ve cihazlar” grubunun ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

1.2. İTHALAT

2007 yılında 731,5 milyon \$ olan toplam sektör ithalatı %5,2 oranında küçülme göstererek 2008 yılında 693,7 milyon \$ değerine inmiştir.

Deri İşleme ve İmalat Makineleri İthalatında Başlıca Ülkeler (1.000 \$) GTİP:8453 için

SIRA	ÜLKE	2006	2007	2008	2007-2008 DEĞİŞİM (%)
1	Çin	77.265	59.637	53.586	-10,1
2	Türkiye	26.648	31.448	23.588	-25,0
3	Brezilya	13.804	16.201	22.813	40,8
4	Fransa	12.554	17.448	21.134	21,1
5	ABD	19.289	17.418	17.847	2,5
6	Tayland	9.909	7.887	8.922	13,1
7	Japonya	6.556	8.965	7.827	-12,7
8	Güney Kore	7.077	5.425	5.944	9,6
9	Hırvatistan	2.490	3.010	3.666	21,8
10	İsviçre	2.418	2.221	3.447	55,2
11	Avustralya	1.611	2.904	2.701	-7,0
12	Yeni Zelanda	848	1.048	1.060	1,1
13	El Salvador	433	701	960	36,9
14	Cibuti	463	379	608	60,4
15	Norveç	1.093	751	505	-32,8
16	Paraguay	1.512	324	362	11,7
17	İzlanda	135	70	215	207,1
18	Ermenistan	23	37	6	-83,8
19	Fransız Polonezyası	0	0	5	-
20	Gabon	0	2		-100,0
	DİĞER	492.997	555.635	518.546	-6,7
	TOPLAM	677.125	731.511	693.742	-5,2

Kaynak: BM İstatistik Bölümü

2008 yılında sektör ithalatı %10,1 küçülerek 53,6 milyon \$'a inen Çin, dünya sıralamasında lider konumunu korumuştur. Çin'i 23,6 milyon \$ ile Türkiye ve 22,8 milyon \$ ile Brezilya izlemiştir.

2008 yılında, dünya deri işleme ve imalat makineleri ithalatında ilk 20 ülkenin verileri incelendiğinde; %207,1 artış ile İzlanda'nın en fazla artış kaydeden ülkeler arasında ilk sırada yer aldığı ve bu ülkeyi Cibuti (%60,4) ile İsviçre'nin (%55,2) takip ettiği görülmektedir. Bu ülkeler arasında ithalatında en fazla düşüş kaydedilen ülke Ermenistan (%83,8) olmuştur.

2008 yılı sektör ithalatında önemli ülkeler sıralamasında 2. konumda bulunan Türkiye, 23,6 milyon \$ değerinde ithalat gerçekleştirerek, dünya geneli ithalattan %3,4 pay almıştır. Görüldüğü üzere Türkiye, sektörün global ithalatında ihracata kıyasla daha fazla paya sahiptir.

G.T.İ.P. Bazında Dünya Deri İşleme ve İmalat Makineleri İthalatı (1.000 \$)

G.T.İ.P.	ÜRÜN TANIMI	2006	2007	2008	2007-2008 DEĞİŞİM (%)
8453.10	Post, deri ve köselelerin hazırlanması, dabaklanması veya işlenmesine mahsus makina ve cihazlar	194.820	217.822	214.845	-1,37
8453.20	Ayakkabı imaline veya tamirine mahsus makina ve cihazlar	261.960	291.789	253.868	-13,00
8453.80	Diğer makina ve cihazlar	80.104	78.528	76.812	-2,19
8453.90	Aksam ve parçalar	138.235	141.365	146.209	3,43
	TOPLAM	677.125	731.511	693.742	-5,16

Kaynak: BM İstatistik Bölümü

2007 ve 2008 yıllarında G.T.İ.P bazında dünya ithalatında 8453.20 pozisyonunda tanımlı "Ayakkabı imaline veya tamirine mahsus makina ve cihazlar" grubunun ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

2008 yılında, ithalat değeri %3,4 artarak 146,2 milyon \$'a ulaşan 8453.90 pozisyonunda tanımlı "Aksam ve parçalar" grubu, dünya geneli ithalatında artış bazında ilk sırada yer almıştır.

2. SEKTÖRÜN TÜRKİYE'DEKİ DURUMU

Türkiye'de, Nisan 2009 verilerine göre Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'ne kayıtlı 27 adet deri işleme makinesi üreticisi vardır. Üretim İzmir ve İstanbul başta olmak üzere batı bölgesinde yoğunlaşmıştır.

2.1. İHRACAT

2008 yılında 6,3 milyon \$ ihracat gerçekleştiren sektör ihracatı %10,9 oranında gerilemiş ve 5,6 milyon \$ seviyesine inmiştir.

Türkiye'nin 2009 yılındaki sektör ihracatı ürün bazında incelendiğinde, 3,2 milyon \$ ile birinci sırada "Post, deri ve köselelerin hazırlanması, dabaklanması veya işlenmesine mahsus makina ve cihazlar" kaleminin yer aldığı, bu ürünü 1 milyon \$ ile "Ayakkabı imaline veya tamirine mahsus makina ve cihazlar" ve 728 bin \$ ile "Aksam ve parçalar" grubunun izlediği görülmektedir.

Türkiye'nin G.T.İ.P Bazında Deri İşleme ve İmalat Makineleri İhracatı \$

G.T.İ.P.	ÜRÜN TANIMI	2007	2008	2009	2008-2009 DEĞİŞİM (%)
8453.10	Post, deri ve köselelerin hazırlanması, dabaklanması veya işlenmesine mahsus makina ve cihazlar	4.441.814	3.642.817	3.236.210	-11,2
8453.20	Ayakkabı imaline veya tamirine mahsus makina ve cihazlar	1.024.733	592.891	1.003.263	69,2
8453.80	Diğer makina ve cihazlar	407.043	234.529	621.806	165,1
8453.90	Aksam ve parçalar	1.105.868	1.804.724	727.515	-59,7
	TOPLAM	6.979.458	6.274.961	5.588.794	-10,9

Kaynak: TÜİK

2008-2009 yıllarında ihracat artış oranı açısından, ilk sırada %165,1 ile 8453.80 G.T.İ.P. no'lu "Diğer makina ve cihazlar" kalemi yer almış, bu kalemi %69,2 ile "Ayakkabı imaline veya tamirine mahsus makina ve cihazlar" takip etmiştir.

Aynı dönemde ihracatında en çok düşüş kaydedilen kalem ise "Aksam ve parçalar" (%59,7) olmuştur.

Ülkelere Göre Sektör İhracatı \$ (2009 yılına göre değer sıralı)

SIRA	ÜLKE	2007	2008	2009	2008-2009 Değişim (%)
1	ÇİN HALK CUMHUR.	364.571	249.943	1.150.011	360,1
2	İTALYA	886.560	790.360	623.550	-21,1
3	İRAN	74.045	122.519	425.189	247,0
4	MENEMEN SERBEST B	584.788	546.633	390.999	-28,5
5	RUSYA FEDERASYONU	934.156	1.104.124	375.767	-66,0
6	SURİYE	316.201	90.441	356.700	294,4
7	IRAK	220.046	434.265	277.525	-36,1
8	AVUSTRALYA	205.028	175.257	275.262	57,1
9	EGE SERBEST BÖLGE	7.450	10.700	205.337	1.819,0
10	HİNDİSTAN	37.597	142.858	148.335	3,8
11	ÖZBEKİSTAN	2.397	20.885	134.520	544,1
12	ÜRDÜN	10.800	3.077	128.969	4.091,4
13	MISIR	62.170	25.753	119.031	362,2
14	İSVİÇRE	181.959	853	108.635	12.635,6
15	SUDAN	153.913	396.339	96.220	-75,7
16	TÜRKMENİSTAN	9.265	94.922	86.577	-8,8
17	LÜBNAN	13.101	14.988	86.235	475,4

18	VIETNAM SOSYALİST	51.036	0	83.145	-
19	İSRAİL	116.200	36.442	71.225	95,4
20	TACİKİSTAN	0	45.300	70.360	55,3
	DİĞER	2.748.175	1.969.302	375.202	-80,9
	TOPLAM	6.979.458	6.274.961	5.588.794	-10,9

Kaynak: TÜİK

Deri İşleme ve İmalat Makineleri sektörü 2009 yılı ihracatımızda Çin'in 1,15 milyon \$ ile birinci konumda yer aldığı, bu ülkeyi 624 bin \$ ile İtalya ve 425 bin \$ ile İran'ın takip ettiği görülmektedir. Sektörde en büyük ithalatçı konumunda olan Çin, Türkiye'nin sektör ihracatında da 1. sırada yer almıştır. 2009'da ihracatta düşüş yaşayan sektör, 2009 yılında (serbest bölgeler dahil olmak üzere) 75 ülkeye ürün ihraç etmiştir.

2009 yılında sektör ihracatımızda en büyük payı alan ilk 20 ülke arasında ihracat artışı esas alındığında; yaklaşık 120 kat artış ile İsviçre'nin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu ülkeyi 41 kat artış oranı ile Ürdün ve %544,1 artış oranı ile Özbekistan takip etmiştir. Söz konusu dönemde ihracatımızda en büyük düşüş ise Sudan'da (%75,7) gerçekleşmiştir.

2.2. İTHALAT

2008 yılında 23,6 milyon \$ değerinde deri işleme ve imalat makineleri ithal eden ülkemizin sektör ithalatı, 2009 yılında genel makine ve aksamları ithalatında kaydedilen %24,3 oranındaki daralmadan daha büyük bir oranda azalarak (%42,9) 13,5 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin 2009 yılında ithal ettiği deri işleme ve imalat makineleri, G.T.İ.P. bazında incelendiğinde; 5,8 milyon \$ ile birinci sırada "Post, deri ve köselelerin hazırlanması, dabaklanması veya işlenmesine mahsus makina ve cihazlar" kaleminin yer aldığı, bu ürünü 4,8 milyon \$ ile "Ayakkabı imaline veya tamirine mahsus makina ve cihazlar" ve 2,1 milyon \$ ile "Aksam ve parçalar" grubunun izlediği görülmektedir.

Türkiye'nin G.T.İ.P. Bazında Deri İşleme ve İmalat Makineleri İthalatı \$

G.T.İ.P.	ÜRÜN TANIMI	2007	2008	2009	2008-2009 DEĞİŞİM (%)
8453.10	Post, deri ve köselelerin hazırlanması, dabaklanması veya işlenmesine mahsus makina ve cihazlar	18.519.787	11.217.563	5.814.712	-48,2
8453.20	Ayakkabı imaline veya tamirine mahsus makina ve cihazlar	8.674.370	7.401.561	4.789.161	-35,3
8453.80	Diğer makina ve cihazlar	672.562	977.611	755.570	-22,7
8453.90	Aksam ve parçalar	3.581.531	3.991.267	2.115.676	-47,0
	TOPLAM	31.448.250	23.588.002	13.475.119	-42,9

Kaynak: TÜİK Verileri

2009 yılında sektör ithalatında 6'lı G.T.İ.P. bazında tüm kalemlerde gerileme kaydedilmiştir. En büyük düşüşler sırasıyla %48,2 ile "post, deri ve köselelerin hazırlanması, dabaklanması veya işlenmesine mahsus makina ve cihazlar" kaleminde, %47 ile "aksam ve parçalar" ve %35,3 ile "ayakkabı imaline veya tamirine mahsus makina ve cihazlar"da kaydedilmiştir.

Ülkelere Göre Sektör İthalatı \$ (2009 yılına göre değer sıralı)

SIRA	ÜLKE ADI	2007	2008	2009	2008-2009 Değişim (%)
1	İTALYA	25.916.884	19.554.255	10.324.100	-47,2
2	ÇİN HALK CUMHUR.	534.432	1.156.935	1.534.397	32,6
3	ALMANYA	1.154.195	853.052	802.883	-5,9
4	TAYVAN	1.061.299	708.250	420.605	-40,6
5	YUNANİSTAN	46.190	163.558	131.472	-19,6
6	ÇEK CUMHURİYETİ	17.656	145.791	95.245	-34,7
7	İSPANYA	1.231.562	301.760	30.700	-89,8
8	FRANSA	235.163	314.661	30.041	-90,5
9	MENEMEN SRB. BÖL.	501.376	71.973	28.124	-60,9
10	ROMANYA	0	0	18.863	-
11	İNGİLTERE	6.236	11.295	14.349	27,0
12	İSVİÇRE	473.454	243.072	13.620	-94,4
13	HONG-KONG	0	6.021	12.848	113,4
14	KESİNLEŞMEMİŞ ÜLK	19.975	0	11.500	-
15	İRAN	0	0	3.003	-
16	BULGARİSTAN	20.189	0	1.500	-
17	A.B.D.	15.878	491	838	70,7
18	AVUSTURYA	0	0	482	-
19	LİTVANYA	0	0	299	-
20	SURİYE	0	0	250	-
	DIĞER	213.761	56.888	0	-100,0
	TOPLAM	31.448.250	23.588.002	13.475.119	-42,9

Kaynak:TÜİK

2009 yılında deri işleme ve imalat makineleri ithalatımızda önemli yer tutan ülkeler arasında ilk üç sırayı İtalya (10,3 milyon \$), Çin (1,5 milyon \$) ve Almanya (803 bin \$) almıştır.

2009 yılı ithalatımızda artış oranları esas alındığında; %113,4 ile Hong-Kong'un ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Hong-Kong'u %70,7 artış oranı ile A.B.D. ve %32,6 ile Çin takip etmiştir. En büyük düşüş ise %94,4 ile İsviçre'de kaydedilmiştir.

DEĞERLENDİRME

2008 yılında Türkiye'nin deri işleme ve imalat makineleri sektör ihracatı %10,1 ithalatı ise %25 oranında düşmüştür. Aynı yıl sektör ürünü ihracatı, ülkemizin toplam makine ve aksesuarları ihracatı içinde çok az pay almıştır. Sektörün söz konusu dönemde dış ticaret açığı %29,2 azalmış ve 17,3 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir.

2009 yılında Türkiye'nin deri işleme ve imalat makineleri sektörü ihracatı %10,9, ithalatı ise %42,9 oranında düşüş göstermiştir. Aynı yıl ülkemizin makine ve aksesuarları sektörünün tamamının gerçekleştirdiği ihracat ve ithalat içinde çok az pay alan sektörün söz konusu dönemde dış ticaret açığı %54,4 azalmış ve 7,9 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret hacmi de %36,2 azalarak 19,1 milyon \$'a gerilemiştir.

Kaynaklar

- Türkiye İstatistik Kurumu
- International Trade Center (ITC) www.trademap.org
- Türkiye Deri Konfeksiyoncuları Derneği (TDKD) www.tdkd.org.tr
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) www.tobb.org.tr